

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 193/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SPP – distribúcia, a. s.**, Mlynské nivy 44/b, Bratislava, IČO 35 910 739, zastúpenej Mgr. Miroslavom Hancom, advokátom, Hruštiny 602, Žilina, proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 6/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 6/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 6/2016 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **800 eur**, ktoré **j e** jej Okresný súd Piešťany **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Piešťany **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **493,10 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a jej argumentácia

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručanou ústavnému súdu 4. apríla 2022, prijatou na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 193/2022 z 12. apríla 2022 domáha

vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje Okresnému súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní prikázať konať bez zbytočných prietáhov, priznať jej finančné zadost'učinenie vo výške 3 500 eur a náhradu trov konania.

2. V napadnutom konaní sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalobkyne a proti spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), sa domáha zaplatenia sumy 12 878,38 eur s príslušenstvom. Okresný súd po podaní sťažnosti sťažovateľky predsedovi súdu na prietahy v konaní, ktorá bola vyhodnotená ako dôvodná, nariadil pojednávanie na 20. február 2019 a vyhlásil na ňom rozsudok o zamietnutí žaloby. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 29. januára 2020 rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Nariadené termíny pojednávania 30. októbra 2020 a 12. februára 2021 súd zrušil z dôvodu zákonnej prekážky. Z rovnakého dôvodu pri doplnení, že trvá mimoriadna situácia, zrušil aj nariadené termíny z mája, zo septembra a z decembra 2021, ako aj z marca 2022. Ďalší termín pojednávania je nariadený na 7. júl 2022.

3. Okresný súd podľa sťažovateľky svojím postupom neakceptovateľne a nezákonne marí výkon „*práva riadne a včas*“. Dochádza k zbytočným prietahom, po 6 rokoch od podania žaloby nie je vydané právoplatné rozhodnutie, okresný súd nevenoval veci riadnu pozornosť. Vec preto neznesie odklad. Pojednávanie z marca 2022 nemalo byť odročené, keď už súd bežne pojednával a vláda Slovenskej republiky avizovala ukončenie núdzového stavu. Správanie súdu vytvára indíciu, že zákonný sudca sa vyhýba konaniu a nemá vo veci skutočný záujem rozhodnúť. Pandemickou situáciou sa nedá rozumne vysvetliť nekonanie súdu. Od rozhodnutia krajského súdu okresný súd nevykonal žiadny úkon smerujúci k zabezpečeniu meritórneho rozhodnutia. Formálne určenia pojednávania, ktoré boli vzápätí zrušené, smerovali len k alibistickému preukázaniu, že „*súd má záujem vo veci konať*“. Ide o právne, ale aj z hľadiska dokazovania nenáročnú vec.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že žaloba mu bola doručená 11. januára 2016. Spis sa mu vrátil z krajského súdu 14. februára 2020 a potom zákonný sudca v júni 2020 nariadil pojednávanie na október 2020. Okresný súd ďalej uviedol dátumy ostatných nariadených pojednávania. K dôvodu opakovaného rušenia nariadeného termínu pojednávania poukázal na trvajúcu zákonnú prekážku podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov. Podľa zákonného sudcu vo veciach, ktoré aktuálne znesú odklad, budú môcť súdy konať po odpadnutí zákonnej prekážky. Sťažovateľka podľa zákonného sudcu nepreukázala, že by predmetná vec spadala pod prípady, v ktorých je nevyhnutné konať, kde prejednanie veci má prednosť pred

ochranou zdravia. Ak by v danej veci napriek existencii zákonnej prekážky pojednával, vedome a úmyselne by porušil zákon. Okresný súd vzhľadom na tento právny názor zákonného sudcu namieta výšku uplatneného finančného zadost'učinenia. Súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

II.2. Replika s'ťažovateľky:

5. S'ťažovateľka uviedla, že okresný súd uznal priet'ahy v minulosti, preto sa vyjadroval len k svojmu nekonaniu v rokoch 2020 až 2022. Okresný súd veľmi administratívne až alibisticky vyhodnotil, že vec znesie odklad. Vec jednoznačne neznesie odklad, ak sú tu iné vážne dôvody, ako napríklad preukázané a uznané priet'ahy zo strany súdu. Treba vychádzať aj zo základných princípov a zásad civilného sporového konania. Priet'ahy hrubo porušujú možnú spravodlivosť a účinnosť už 6 rokov očakávaného súdneho rozhodnutia, postup nesmeruje k vydaniu právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Tento proces nezodpovedá primeranému času z hľadiska rozhodnutia. Súd má mať na zreteli aj základné ústavné práva, ako napríklad právo vlastníť majetok, neposkytnutie súdnej ochrany v primeranom čase je jeho porušením.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

6. S'ťažovateľka namieta porušenie práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru zbytočnými priet'ahmi v ňou iniciovanom civilnom spore, ktorý je bez rozhodnutia vo veci samej.

III.1. K porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

7. V posudzovanom prípade možno primeranosť dĺžky konania v súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru [v ktorých obsahu nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020)] postupom okresného súdu posudzovať od doručenia žaloby 11. januára 2016.

8. Súdne konanie je potrebné viesť rýchlo, účelne a bez priet'ahov. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v každom súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 96/2019). Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07). Okresný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, aby smeroval k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovateľka v predmetnej veci počas konania nachádzala.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého obsah je v zásade rovnaký), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

10. Vo vzťahu k prvému kritériu ústavný súd zistil, že predmetom konania na okresnom súde je rozhodovanie o žalobe o zaplatenie škody, ktorá mala vzniknúť sťažovateľke neoprávneným odberom plynu žalovanou pri porušení zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii na meradle. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, existuje k nej ustálená judikatúra, a teda nevymyká sa bežnej rozhodovacej činnosti.

11. Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na priet'ahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľku. Z hľadiska judikatúry ústavného súdu, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva nejde o konanie, pri ktorom je zvýšená požiadavka na rýchlosť konania.

12. Pokiaľ ide o kritérium správania sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka neprispela žiadnym výrazným spôsobom k doterajšej dĺžke napadnutého konania. Dodržiavala procesné lehoty, reagovala na výzvy súdu. Zaujímala sa o priebeh konania, žiadala o urýchlenie napadnutého konania. Nanajvýš jej možno vyčítať, že súdny poplatok splatný podaním žaloby zaplatila až na výzvu súdu.

13. V súvislosti s hodnotením samotného postupu všeobecného súdu ako tretieho kritéria ústavný súd poukazuje na obsah súdneho spisu, ktorý potvrdzuje priebeh konania opísaný sťažovateľkou a okresným súdom. Účastníci sa na popise napadnutého konania zhodli. Ústavný súd preto vychádzal z priebehu konania ako z nespornej skutočnosti bez potreby bližšieho reprodukovania úkonov. Na úvod konštatuje, že od podania žaloby do podania ústavnej sťažnosti uplynulo 6 rokov a takmer 3 mesiace.

14. Okresný súd konal podľa zistenia ústavného súdu plynule od doručenia žaloby do apríla 2016, keď dal pokyn na doručenie odporu proti platobnému rozkazu a na vyrubenie súdneho poplatku. Ďalší úkon vykonal po viac ako 17 mesiacoch až 19. októbra 2017 (uznesenie o zrušení platobného rozkazu). Po doručení vyjadrenia žalovanej (k vyjadreniu sťažovateľky k odporu) sťažovateľke v novembri 2017 nasledoval ďalší úkon súdu (referát z 21. januára 2019 na nariadenie termínu pojednávania) po viac ako 13 mesiacoch. Takýto postup okresného súdu je evidentne poznačený nečinnosťou, pretože sa v ňom opakovane vyskytli obdobia bez akéhokoľvek úkonu súdu.

15. Vec sa po vydaní rozsudku okresného súdu z 22. marca 2019 nachádzala od 22. júla 2019 do 14. februára 2020 na krajskom súde s odvolaním sťažovateľky, preto toto obdobie v trvaní 6 mesiacov a 24 dní nie je možné v zásade pričítať okresnému súdu, jeho dĺžku nemohol ovplyvniť. Vzhľadom na dôvody zrušenia rozsudku okresného súdu z 22. marca 2019 (nedostatok racionality odôvodnenia, resp. samotného odôvodnenia, pozn.) by však v okolnostiach veci mohol byť daný dôvod na pričítanie tohto obdobia okresnému súdu, prípadne je potrebné prísnejšie nazerať na nasledujúci postup okresného súdu.

16. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu spočívajúcu v argumentácii o nemožnosti konania z dôvodu existencie zákonnej prekážky, ústavný súd vzal pri posudzovaní postupu okresného súdu do úvahy aj všeobecne známu skutočnosť, že mimoriadne opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 ovplyvnili aj riadnu činnosť súdov od marca roku 2020. V okolnostiach prípadu bolo následkom toho zasiahnuté do uskutočňovania pojednávaní, pretože žiadne zo 6 nariadených pojednávaní sa odvtedy neuskutočnilo. Keďže napadnuté konanie až doteraz prevažnú časť (4 roky a 2 mesiace) prebiehalo v období neobmedzenom protipandemickými opatreniami, ústavný súd nepovažuje za ospravedlniteľné odôvodňovanie doterajšej dĺžky konania protipandemickými

opatreniami. Pri vedomosti o obmedzeniach spojených s osobným kontaktom by sa od okresného súdu očakávalo viac úsilia na skoršie rozhodnutie veci, osobitne ak po zrušení a vrátení veci išlo v zásade o opakované právne posúdenie veci pri zohľadnení odkazovanej judikatúry. K názoru zákonného sudcu o možnom porušení zákona ústavný súd uvádza, že jeho akceptáciou by súdy mohli bez akýchkoľvek konzekvencií porušovať základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Okresný súd navyše nereagoval ani na všeobecnú námietku sťažovateľky o tom, že v marci 2022 už riadne vykonával pojednávania.

17. Z hľadiska označeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd vyhodnotil postup okresného súdu ako celok za dosahujúci intenzitu porušenia základného práva. Celková dĺžka napadnutého konania je z ústavného hľadiska neakceptovateľná. Napadnuté konanie je v otázke dôvodnosti žaloby sťažovateľky proti žalovanej v rovnakom stave ako po jej podaní, bez akéhokoľvek posunu vo veci samej, keď doteraz vydaný rozsudok nedal odpovede na žalobné argumenty. Bude to tak prinajmenšom ešte do 7. júla 2022, teda 6 rokov a takmer 6 mesiacov po podaní žaloby. Svojím neefektívnym postupom a nečinnosťou okresný súd prispel podľa zistenia ústavného súdu k dĺžke napadnutého konania v takom rozsahu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd vyslovil, že tieto práva sťažovateľky porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Príkaz vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

19. Ústavný súd v nadväznosti na svoje zistenia prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu). Tento príkaz by vzhľadom na namietané a zistené porušenie základného práva i na doterajšie neskončenie konania mal byť konajúcemu súdu adresovaný.

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

21. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 500 eur, čo odôvodňuje tým, že ide o satisfakciu za ujmu vzniknutú neprimeranou časovou dĺžkou, reálnym oddialením vymoženia pohľadávky, negatívnym ovplyvnením dobrého mena dlhotrvajúcim sporom.

22. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju judikatúru a zásadu spravodlivosti, ako aj skutočnosť, že sťažovateľka mohla dôvodne pociťovať

právnú neistotu spôsobenú neúčinným postupom okresného súdu. Do úvahy zobral tiež celkovú dĺžku konania, postoj a správanie sťažovateľky v súdnom konaní. Zohľadnené bolo aj zavinenie súdu vo vzťahu k možnostiam urýchliť svoje konanie. Ústavný súd dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné zadost'učinenie v tejto veci predstavuje sumu 800 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej vyčíslennej sume 493,10 eur.

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 11 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je v sume 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 11,63 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Nepriznanie odmeny za tretí úkon (vyjadrenie z 11. mája 2022 k vyjadreniu okresného súdu k ústavnej sťažnosti) ústavný súd odôvodňuje tým, že právny zástupca sťažovateľky v tomto podaní iba zopakoval skutočnosti už skôr uvedené v ústavnej sťažnosti, ktoré preto nemali vplyv na rozhodnutie ústavného súdu vo veci samej. Právny zástupca sťažovateľky je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) ako jej platiteľ, preto bola výsledná suma zvýšená o príslušnú sadzbu DPH.

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu